

ΕΛΕΝΗ ΓΑΛΗΝΟΥ

Κήρυκας

Ένα μήνυμα.
Μια ζωή.
Ένα πεπρωμένο.

Μια αληθινή ιστορία
από έναν άλλον αιώνα.

ΔΙΟΠΤΡΑ

ΕΛΕΝΗ ΓΑΛΗΝΟΥ

Κήρυκας

Ένα μήνυμα.
Μια ζωή.
Ένα πεπρωμένο.

Μια αληθινή ιστορία
από έναν άλλον αιώνα.

διόπτρα

Τίτλος: ΚΗΡΥΚΑΣ, Ελένη Γαληνού

© Ελένη Γαληνού, 2026

© Για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο: Εκδόσεις Διόπτρα, 2026

Πρώτη ελληνική ψηφιακή έκδοση: Μάρτιος 2026

Επιμέλεια κειμένου: Μαρία Μπανούση / Σχεδιασμός εξωφύλλου: Γιώργος Παναρετάκης, Εκδόσεις Διόπτρα / Ψηφιακή
σελιδοποίηση: Έρση Σωτηρίου, Εκδόσεις Διόπτρα

Κεντρικά γραφεία: Αγ. Παρασκευής 40, 121 32 Περιστέρι, Τηλ.: 210 380 52 28, Fax: 210 330 04 39, Βιβλιοπωλείο books & life:
Σόλωνος 93-95, 106 78 Αθήνα, Τηλ.: 210 330 07 74

www.dioptra.gr, e-mail: info@dioptra.gr

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή ή ανατύπωση μέρους ή του συνόλου του βιβλίου σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Απαγορεύεται η χρήση ή η αναπαραγωγή με οποιονδήποτε τρόπο μέρους ή όλου του βιβλίου για την εκπαίδευση τεχνολογιών ή συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης. Τα δικαιώματα επί του παρόντος έργου διατηρούνται ρητά όσον αφορά την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων (Άρθρο 4§3) Οδηγία (ΕΕ) 2019/790.

ISBN: 978-618-10-0252-1

Αφιερωμένο στη μνήμη
της Σαπφώς, της Ελπίδας, της Νίκης και της Μαρίτσας.

Στις τέσσερις πολυαγαπημένες μου θείες,
που όσο βρίσκονταν στη ζωή
δεν έπαψαν να μας διηγούνται με αγάπη
γεγονότα και ιστορίες για δικούς μας ανθρώπους
που έζησαν πριν από εμάς.

Μια παλιά ιστορία που άκουσα
από τα χείλη τους ήταν η αφορμή
για να γράψω αυτό το μυθιστόρημα.

Η πίστη όαση είναι στην καρδιά
που ποτέ δεν θα τη φτάσει
το καραβάνι της σκέψης.

ΧΑΛΙΑ ΓΚΙΜΠΡΑΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ - Ένα μικρό θαύμα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Σμόρνη

Νοέμβριος 1873

Κόντευε μεσημέρι. Αραιά λευκά σύννεφα είχαν αρχίσει να μαζεύονται στον ουρανό. Περνούσαν μπροστά από τον ήλιο και τον σκίαζαν, ύστερα έτρεχαν σπρώχνοντας το ένα το άλλο σ' ένα δικό τους κυνηγητό, ώσπου χάνονταν στον ορίζοντα.

Ο Λουκής έφτασε τρέχοντας στο λιμάνι. Όλη η έγνοια του ήταν μην τυχόν και είχε αργήσει. Είδε τον κόσμο στημένο στην προκυμαία να περιμένει και αναθάρρησε. Το καϊκι από τη Μυτιλήνη δεν είχε φτάσει ακόμα.

Τράβηξε από το τσεπάκι του γιλέκου του το χρυσό του ρολόι και κοίταξε την ώρα. Είχε καθυστέρηση είκοσι λεπτά. Ήξερε όμως, δεν έρχονταν στην ώρα τους, ιδίως τον χειμώνα, κάποιες φορές αργοπορούσαν και πάνω από μία ώρα. Κι άμα είχε θαλασσοταραχή, έκαναν και παραπάνω ή το δρομολόγιο ακυρωνόταν.

«Γεια σου, Λουκή», τον χαιρέτησε από μακριά ένας καλοντυμένος άντρας.

«Καλησπέρα, Σπύρο», ανταπέδωσε τον χαιρετισμό καθώς τον πλησίαζε.

«Εμπορεύματα περιμένεις;»

«Όχι, τον μπάρμπα μου τον Λευτέρη από τη Μυτιλήνη ήρθα να υποδεχτώ».

«Καλώς να ορίσει».

«Ευχαριστώ».

«Θα περάσω μια μέρα από το μαγαζί να τα πούμε. Θέλω να αγοράσω κι εκείνα τα πούρα που μου έδωσες τις προάλλες. Άριστη ποιότητα, φίλε μου. Σε συγχαίρω για ακόμα μια φορά. Όλα ένα κι ένα τα προϊόντα στο μαγαζί σου».

«Είδες που σ' το έλεγα; Έχω φέρει και κάτι ακόμα που θα σ' ενδιαφέρει.

Θα σε περιμένω να τα πούμε με την ησυχία μας».

«Ωραία. Ως το τέλος της εβδομάδας, ανυπερθέτως», τον διαβεβαίωσε.

«Χαιρετισμούς στη γυναίκα σου».

«Κι εσύ στην Ανθή».

Ο Λουκής τον ευχαρίστησε με μια ευγενική κίνηση, ακουμπώντας ελαφρώς την άκρη του καπέλου του, ύστερα κοίταξε πάλι προς το πέλαγος μήπως δει να εμφανίζεται επιτέλους το καΐκι. Αν δεν ήταν ο συγκεκριμένος θεός, δεν θα σπαταλούσε ούτε δέκα λεπτά για κανέναν άλλο φίλο ή συγγενή, θα είχε στείλει τον υπάλληλο που είχε στο μαγαζί να τον παραλάβει και να τον πάει στο σπίτι του.

Όμως τον θείο Ελευθέριο, όπως τον αποκαλούσε ο πατέρας του, ήθελε να τον υποδεχθεί ο ίδιος και να τον πάει σπίτι με το αμαξάκι για να μην ταλαιπωρηθεί μήτε να κουραστεί. Ήταν ηλικιωμένος και πολύ ιδιότροπος με τα ταξίδια. Τον είχε προσκαλέσει πολλές φορές στο παρελθόν, αλλά δεν είχε έρθει ποτέ. Τώρα είχε επιμείνει παραπάνω και ήταν σίγουρος ότι τελικά τον είχε πείσει. Θα τον φιλοξενούσε στο αρχοντικό του και μάλιστα του είχε τάξει πολλά για να τον δελεάσει. Ήταν ο μικρός αδελφός του συχωρεμένου του πατέρα του και του είχε αδυναμία και μεγάλο σέβας.

Πριν από δύο χρόνια ο θείος Λευτέρης είχε χηρέψει και από τότε ο Λουκής τον είχε περισσότερη έγνοια. Επιθυμούσε να του σταθεί και να τον φροντίσει, όμως τους χώριζε η απόσταση μιας θάλασσας, που για τον θείο αποτελούσε σοβαρό εμπόδιο. Παλιότερα πήγαινε εκείνος στη Μυτιλήνη και τον έβλεπε, όμως από την εποχή που παντρεύτηκε, περιόρισε στο ελάχιστο τα ταξίδια που δεν ήταν για δουλειά και έτσι δεν συναντούσε πλέον ούτε τον θείο του.

Η αλήθεια ήταν πως τον είχε επιθυμήσει, τον αγαπούσε όσο τον πατέρα του, μα πιότερο του άρεσαν ο τρόπος του θείου και η συντροφιά του. Ήταν ευγενικός και ευχάριστος άνθρωπος ο Λευτέρης, έλεγε ιστορίες και χωρατά, σπρώχνοντας με έξυπνο τρόπο στην άκρη όλες τις έγνοιες και τα προβλήματα της καθημερινότητας.

Είχαν να ιδωθούν από την κηδεία της θείας του της Μυρσίνης, συζύγου του Λευτέρη, και ο Λουκής το έφερε βαρέως. Του έστελνε γράμματα,

πεσκέσια, τον καλούσε και τον ξανακαλούσε στη Σμύρνη, όμως ο θεός όλο ξεγλιστρούσε.

Στο τελευταίο του γράμμα επιστράτευσε όλα του τα μέσα μήπως τον δελεάσει και πάρει επιτέλους τη μεγάλη απόφαση.

...Έλα ένα ταξιδάκι στη Σμύρνη να τη δεις έστω και μια φορά. Είναι πανέμορφη πόλη, πλούσια, όπως οι μεγάλες πρωτεύουσες της Ευρώπης, και ακόμα ομορφότερη. Τι κάνεις μόνος σου ριζωμένος στο ίδιο μέρος τόσα χρόνια; Ξέρω, την αγαπάς τη Μυτιλήνη, είναι ο τόπος σου, η γενέτειρά σου, κι εγώ την αγαπώ και το ξέρεις, αλλά κρίμα είναι να χαθούμε. Δεν μπορώ πια, θέλε μου, να έρχομαι όπως κάποτε να σε βλέπω, τώρα έχω γυναίκα και παιδιά, έχω και το μαχαζί, μέρα δεν μπορώ να λείψω.

Η θεία Μυρσίνη, όσο ζούσε, και η εξαδέλφη μου, η Τιτίνα, μας τίμησαν πολλές φορές με την παρουσία τους, εσύ ποτέ δεν ήρθες και το έχω καημό.

Να ξέρεις, τώρα που απόμεινες μόνος σ' έχω περισσότερη έγνοια. Θέλω να έρθεις οπωσδήποτε, έστω για λίγες μέρες. Θα σε φιλοξενήσω στο σπίτι μου και θα περάσουμε αξέχαστα, σ' το υπόσχομαι.

Έλα να σε δει και η μάνα μου, που όλο ρωτάει για σένα, να δεις και τα παιδιά μου. Ξεπετάχτηκαν οι τσούπρες μου, θέλε! Κάτι ώρες δεν πιστεύω πως έχω κάμει τρία παιδιά... και σύντομα έρχεται και το τέταρτο.

Θα σε περιμένω το δίχως άλλο στις 7 Νοεμβρίου, που έρχεται το μεγάλο καϊκι. Από προσωπική εμπειρία σου λέω ότι είναι το πιο καλοτάξιδο σκαρί. Καθόλου δεν θα ζοριστείς, σ' το εγγυώμαι. Και το σπίτι μας είναι μεγάλο και άνετο, θα έχεις ό,τι ζητήσεις. Τέσσερις γυναίκες θα σε περιποιούνται, στα πούπουλα θα

σ' έχουν. Άσε τα φαγητά της μάνας μου και της πεθεράς μου!... Δεν έχεις φάει νοστιμότερα.

Ελπίζω κι εύχομαι να μου κάνεις το χατίρι αυτή τη φορά. Θα μου δώσεις μεγάλη χαρά. Και σου υπόσχομαι πως δεν θα σε πιέσω σε τίποτα. Όποτε βαρεθείς, θα σου βγάλω αμέσως εισιτήριο και θα γυρίσεις πίσω την επόμενη κιόλας ημέρα. Είμαι βέβαιος όμως πως άμα έρθεις μια φορά, θα γλυκαθείς και δεν θα θέλεις να φύγεις πια από κοντά μας.

Αυτά κι άλλα πολλά του έγραψε ο Λουκής κι ο θείος Λευτέρης του απάντησε με τον συνήθη διπλωματικό του τρόπο:

«Θα δούμε, ανεπιέ μου. Σ' ευχαριστώ που με σκέφτεσαι, σ' ευχαριστώ και για την εγκάρδια πρόσκληση. Θέλω να ξέρεις ότι κι εγώ σας έχω επιθυμήσει και σας έχω όλους μέσα στην καρδιά μου».

Και ο Λουκής ξεσηκώθηκε, πίστεψε πως κάτι θα άλλαζε αυτή τη φορά και είχε την ελπίδα πως επιτέλους ο θείος του αποφάσισε να κάνει αυτό το ταξίδι.

Γνώριζε πως δεν θα άφηνε πίσω του καμιά σπουδαία δουλειά ούτε κάποιον πολύ δικό του άνθρωπο. Ο μόνος κοντινός συγγενής του ήταν η μοναχοκόρη του, η Πιπίνα, εκείνη όμως είχε πλέον παντρευτεί και ζούσε στην Ερεσό, το χωριό του άντρα της, στη νότια πλευρά της Λέσβου. Είχε αποκτήσει και ένα αγοράκι, όμως ο θείος Λευτέρης δεν είχε πάει ποτέ στο σπίτι τους να τους δει. Πήγαινε η Μυρσίνη κι αυτό έφτανε. Εκείνου του φαινόταν πολύ μακριά η Ερεσός κι όλο προφάσεις έβρισκε για να το αναβάλει. Αν δεν έρχονταν εκείνοι στη Μυτιλήνη να τον επισκεφτούν, τον εγγονό του, τον Θεόφραστο, θα τον έβλεπε πια φαντάρο.

Έτσι ήταν ο Ελευθέριος Μαραντίδης, από τα νιάτα του ως σήμερα που πλησίαζε τα εβδομήντα ποτέ του δεν ταξίδεψε έστω και λίγα χιλιόμετρα έξω από τη Μυτιλήνη, όπως επίσης, ποτέ του δεν δούλεψε ούτε για μια μέρα. Ωστόσο, όλα στη ζωή του φρόντιζε να τα έχει τακτοποιημένα και βολεμένα, και το περίεργο ήταν πως κανείς στο τέλος δεν έμενε δυσαρεστημένος.

Όταν μοιράστηκε στα δύο η πατρική περιουσία, ο Δαμιανός πήρε το μερτικό του και έφυγε στη Σμύρνη για να κάνει εμπόριο. Ο Λευτέρης, αντιθέτως, πήρε το δικό του κι έμεινε στον τόπο του κάνοντας αλλιώς τα κουμάντα του. Ήταν αξιοσέβαστο το μερίδιο που κληρονόμησε, πήρε και γερή προίκα από τη γυναίκα του, τη Μυρσίνη, κι από τότε άραξαν μαζί στα πούπουλα κι απολάμβαναν. Γρήγορα έκαναν και μια κόρη και η ευτυχία τους ολοκληρώθηκε. Ύστερα ο Ελευθέριος ξάπλωσε στις δάφνες του και δεν τον ένοιαζε τίποτα πέρα από την καλοπέρασή του και την οικογένειά του.

Θα μπορούσε ίσως κάποιος να φανταστεί πως ήταν τεμπέλης, σπάταλος και επιπόλαιος, και γρήγορα θα έμενε άφραγκος, όμως εκείνος ήταν σε όλα του μετρημένος και έκανε σωστή διαχείριση των χρημάτων και της περιουσίας του. Εξάλλου δεν ζητούσε πολλά. Αυτά που ήθελε κι αγαπούσε ήταν τόσο απλά και λιγοστά μπροστά στα όσα θα μπορούσε να κάνει κάποιος άλλος με μια περιουσία όπως η δική του.

Ως και η προίκα που έδωσε στην Πιπίνα θεωρήθηκε μεγάλη, όμως δεν ζορίστηκε η τσέπη του. Με το χαμόγελο το έκανε, εξασφάλισε την κόρη του και παράλληλα φρόντισε να κρατήσει τα πρέποντα για να περάσουν άνετα κι αυτός και η Μυρσίνη του για το υπόλοιπο της ζωής τους. Μιας ζωής τόσο προβλέψιμης και απλής στο σύνολό της.

Όμως ούτε η Μυρσίνη είχε παράλογες απαιτήσεις. Τα απλά, καθημερινά πράγματα την ευχαριστούσαν. «Όχι» δεν άκουσε ποτέ από τον άντρα της και αυτό την έκανε να μην του αντιτίθεται κι εκείνη σε τίποτα.

Αδιαφορούσε αν τον σχολίαζε ο κόσμος επειδή δεν δούλευε, κώφευε στα κουτσομπολιά που κάθε τόσο ψιθυρίζονταν, περιφρονούσε τις κακές γλώσσες που τον έλεγαν τεμπέλη. «Έτσι είναι ο κόσμος», έλεγε και τα προσπερνούσε. Το μόνο που την ένοιαζε ήταν να είναι αναμεταξύ τους καλά, και ήταν.

Ο θείος Λευτέρης, ό,τι καιρό κι αν έκανε, ντυνόταν στην πένα με ευρωπαϊκή ενδυμασία, φορούσε και το καπελάκι του και πήγαινε στον *Ερμή*, τον καφενέ στην Επάνω Σκάλα. Διέσχιζε ως την άλλη άκρη τη λιθόστρωτη Αγορά για να πει καλημέρα σε όλους τους καταστηματάρχες και κατέληγε στο πίσω λιμάνι. Στον *Ερμή* την έβγαζε όλο το πρωί. Τούρκος ήταν ο ιδιοκτήτης του καφενέ, όμως δεν τον ένοιαζε, και με τους Τούρκους και με τους Έλληνες είχε κάτι να πει. Στην πλειοψηφία τους όλοι οι θαμώνες ήταν γνωστοί του. Γόνος ανώτερης αστικής τάξης της Μυτιλήνης, έχαιρε εκτίμησης και σεβασμού κι αυτό του άρεσε. Έπινε τον καφέ του φτιαγμένο στη χόβολη και φούμαρε με τους φίλους του τον ναργιλέ. Έπαιζαν πρέφα, τάβλι, συζητούσαν, τσακώνονταν κιόλας καμιά φορά, αλλά γρήγορα φίλιωναν. Έδιναν τόπο στην οργή και συνέχιζαν πίνοντας το ουζάκι τους και τρώγοντας ό,τι εκλεκτό μεζέ σερβίριζε ο καφενές.

Το μεσημέρι γύριζε σπίτι του για να γευματίσει με τη γυναίκα του και να πάρει έναν καλό υπνάκο. Το απόγευμα και το βράδυ ήταν αφιερωμένα μόνο στη Μυρσίνη του. Όπου ήθελε εκείνη. Περιπάτους στην Αγορά, σεργιάνι στην προκυμαία, βόλτα στο Κιόσκι, βεγγέρες στα σπίτια ή καλέσματα στο δικό τους, ό,τι της άρεσε κι ό,τι ποθούσε η ψυχή της, αρκεί η απόσταση που θα έκαναν να γινόταν με τα πόδια. Ούτε τα άλογα ήθελε ούτε τα αμαξάκια.

Σε όλους ήταν γνωστό πως δεν του άρεσαν οι μεγάλες αποστάσεις και γενικά οι μετακινήσεις. Βαριόταν τα ταξίδια, τον ενοχλούσε η θάλασσα, απεχθανόταν τη μυρουδιά που είχαν τα καράβια, πόσο μάλλον τα ζώα. Απέφευγε ακόμα και τις μικρές αποστάσεις μέσα στο νησί. Στο σπίτι του και στη Μυτιλήνη του ήθελε να μένει, να πατάει σε στέρεο έδαφος και να πηγαίνει παντού πεζός.

Οι κακές γλώσσες σχολίαζαν πίσω από την πλάτη του πως αν ο αδελφός του δεν είχε ταφεί στον οικογενειακό τους τάφο στη Μυτιλήνη, ίσως να μην ταξίδευε ως τη Σμύρνη για την κηδεία του.

Ο Λουκής κοίταζε πάλι το ρολόι του. Αυτή η αναμονή είχε αρχίσει να του δίνει στα νεύρα. Η άφιξη του θείου τον είχε βγάλει από το πρόγραμμά του και σήμερα μάλιστα προέκυψαν εκτάκτως δουλειές που δεν μπορούσαν να περιμένουν. Όμως ο θείος ήταν προτεραιότητα.

Σε γενικές γραμμές απέφευγε να λείπει πολλή ώρα από το μαγαζί του, μην τυχόν και δυσανεστηθούν οι πελάτες του αν δεν τον έβρισκαν εκεί. Όσα γνώριζε αυτός για τη δουλειά κανένας υπάλληλος δεν θα τα μάθαινε ποτέ.

Από μικρό τον δίδαξε ο πατέρας του και του έμαθε πολλά μικρά μυστικά. Ο πελάτης που έμπαινε στο καπνοπωλείο τους έπρεπε να φεύγει πάντα ευχαριστημένος, ακόμα κι αν δεν αγόραζε κάτι. Σύντομα θα ξαναπερνούσε και τότε θα του πουλούσε πολύ περισσότερα πράγματα και θα έμεναν και οι δυο ικανοποιημένοι. Έτσι ήταν οι άνθρωποι, ήθελαν τρόπο, ευγένεια, διπλωματία, και όλα πάντα με το χαμόγελο. Του έμαθε ακόμα να είναι τυπικός και συνεπής στις υποχρεώσεις του και να αγαπάει αυτό που κάνει.

«Ο χρόνος είναι χρήμα, γιε μου, και το χρήμα μπορεί να μη φέρνει πάντα

την ευτυχία, βοηθάει όμως να ανοίξουν πολλές πόρτες σε ώρα ανάγκης. Να το μαζεύεις με χαρά και να το σκορπάς με σύνεση. Ως και ο θεός σου το ξέρει αυτό», έλεγε σοβαρά και όταν αναφερόταν στον αδελφό του, γελούσε.

Καμιά σχέση τα δυο αδέλφια αναμεταξύ τους ούτε καν στην όψη. Ο μεγάλος αδελφός ψηλός και αδύνατος, σαν τηλεγραφόξυλο κι ο μικρός μετρίου αναστήματος και εύσωμος. Του άρεσε το καλό φαγητό του Ελευθέριου, σε αντίθεση με τον Δαμιανό, που ήταν λιτοδίαιτος και τηρούσε ανελλιπώς όλες τις νηστείες. Η μέρα με τη νύχτα τα δυο αδέλφια, όμως παρά τις διαφορές τους διατηρούσαν πάντοτε καλές σχέσεις.

«Απορώ με τον αδελφό μου, ένας μορφωμένος κι έξυπνος άνθρωπος, πώς γίνεται να του αρέσει μόνο το σπίτι του και ο καφενές; Ήθελα να ήξερα, πώς δεν βαριέται όλη μέρα να βλέπει τα ίδια πρόσωπα και να κάνει τα ίδια πράγματα; Τόσα λεφτά έχει, ας πάει ένα ταξίδι τουλάχιστον, ας ανοίξει μια επιχείρηση να περνά την ώρα του δημιουργικά, να βγάζει και παράδες».

Με αυτά τρωγόταν ο πατέρας του. Τον θυμόταν ο Λουκής που φούντωνε και κοκκίνιζε, έστριβε τις μουστάκες του και ξεφυσούσε λες και ήταν δική του υπόθεση να συνετίσει τον μικρό του αδελφό. Σαν έμπαινε όμως πελάτης στο μαγαζί, τα ξεχνούσε όλα κι έτρεχε να τον εξυπηρετήσει με το χαμόγελο, μέχρι κάτι πάλι να στραβώσει στο μυαλό του και να πιάσει να μουρμουρίζει τον αδελφό του.

Και ο θεός Ελευθέριος έξω καρδιά, τίποτα δεν τον ένοιαζε. Πάντα πρόσχαρος και καλαμπουρτζής, όλοι τον ήθελαν για παρέα και όλοι τον αγαπούσαν. Κουβέντα άσχημη δεν ξεστόμιζε ποτέ για κανέναν, ακόμα κι όταν του τα έσουρνε ο αδελφός του, εκείνος γελούσε.

«Γιατί να δουλέψω, αδελφέ μου; Για να βάλω μπελά στο κεφάλι μου; Τα λεφτά, άμα πληθύνουν πολύ, φέρνουν σκοτούρες. Τρώγεσαι διαρκώς πού να τα επενδύσεις για να μην τα χάσεις ή για να βγάλεις κι άλλα. Εγώ λοιπόν δεν θέλω περισσότερα. Έχω το όμορφο σπίτι μου, έχω εισοδήματα και παράδες να ζήσω με άνεση κι εγώ και η κυρά μου και η κόρη μου. Από κει και μετά, δεν είναι δικό μου χρέος να θρέψω όλες τις επόμενες γενιές. Ας

κάνουν μόνοι τους τα κουμάντα τους κι ας ζήσουν με αυτά που θα βγάζουν μόνοι τους», έλεγε κι έσκαγε στα γέλια.

Γελούσε και ο πατέρας του Λουκή κι ας μη συμφωνούσε. Εκείνος ήταν άλλης σχολής. Από μικρός ονειρευόταν να γίνει έμπορος και να πλουτίσει και τα κατάφερε. Ως έμπορος όμως γνώριζε καλά πως τα λεφτά δεν έρχονταν χωρίς μυαλό και κόπο. Και κάπως έτσι τον μεγάλωσε και εκείνον. Θυμόταν τον εαυτό του από μικρό παιδί στο μαγαζί να του δείχνει και να του μιλά για όλα τα μυστικά της δουλειάς τους. Όταν δεν είχε σχολείο, τον έπαιρνε μαζί του για να συνηθίζει και να μαθαίνει. Έμπορο ονειρευόταν να τον κάνει και τον έκανε.

Όταν ο Λουκής έκλεισε τα δεκαοκτώ, ο πατέρας του άλλαξε την ταμπέλα του καταστήματος που διατηρούσε στην αγορά της Σμύρνης και την έκανε: «ΚΑΠΝΟΠΩΛΕΙΟ ΜΑΡΑΝΤΙΔΗΣ & ΥΙΟΣ». Καμάρωνε όταν οι πελάτες του έλεγαν καλορίζικα. Κι όταν έγινε είκοσι τρία, του το κληροδότησε ολόκληρο. «Η επιχείρηση ανήκει τώρα στον μοναχογιό μου. Εγώ ήρθε η ώρα να ξεκουραστώ», έλεγε μα κατά βάθος δεν το πίστευε. Μέρα δεν πέρασε χωρίς να εμφανιστεί πρωί πρωί στη δουλειά. Μέχρι που άφησε τα εγκόσμια, σηκώνονταν αχάραγα και πήγαινε να ανοίξουν μαζί το μαγαζί. Εκεί ήταν ο δικός του παράδεισος, εκεί χτυπούσε η δική του καρδιά, μέχρι που μια μέρα, μέσα σε εκείνο το μαγαζί, σταμάτησε πια να χτυπά.

«Μέσα σε τούτο το μαγαζί θέλω να κλείσω τα μάτια μου σαν έρθει η ώρα. Έτσι μόνο θα φύγω ευτυχισμένος».

Και μάλλον ο Θεός εισάκουσε την επιθυμία του και του έκανε αυτή τη χάρη.

Από τότε ο Λουκής ανασκουμπώθηκε και συνέχισε την παράδοση όπως τον έμαθε ο πατέρας του. Βελτίωσε το μαγαζί, προσέλαβε και υπάλληλο και το έκανε ένα από τα καλύτερα καπνοπωλεία της Σμύρνης. Όλοι μιλούσαν για την άριστη ποιότητα και την ευγενική εξυπηρέτηση κι αυτό είχε ως αποτέλεσμα να διατηρεί την καλύτερη πελατεία και να βγάζει ακόμα πιο πολλούς παράδες.

Πριν από έξι χρόνια είχε παντρευτεί την Ανθή του. Την είδε μια Κυριακή στην εκκλησιά και θαμπώθηκε από την ομορφιά της. Έναν μήνα την

παρατηρούσε από μακριά και ονειρευόταν να την κάνει γυναίκα του. Έτσι φρόντισε να μάθει περισσότερα για εκείνη και την οικογένειά της. Ήταν μοναχοκόρη, από αξιοσέβαστη οικογένεια, με οικονομική άνεση, σοβαρή και αξιοπρεπής σε όλα. Είχε ορφανέψει από πατέρα όταν ήταν μικρή, όμως η μητέρα της είχε σταθεί βράχος στο πλάι της, φροντίζοντας να λάβει η κόρη της την πρέπουσα μόρφωση και να διατηρήσουν την περιουσία τους.

Κι όσο περισσότερα μάθαινε για εκείνη, τόσο την ήθελε πιο πολύ, μέχρι που η σκέψη του γάμου ωρίμασε μέσα του. Και μια Κυριακή, στολίστηκε με το πιο καλό του κοστούμι, πήρε γλυκά και λουλούδια και πήγε και τη ζήτησε από τη μάνα της με δόξα και τιμή. Και την πήρε. Από τότε έγιναν ένα ταιριαστό κι αγαπημένο ζευγάρι και πλέον είχε τη δική του φαμίλια, που διαρκώς μεγάλωνε. Είχε αποκτήσει ήδη τρεις κόρες, πέντε, τριών και δύο ετών, και η γυναίκα του ήταν πάλι έγκυος, σχεδόν ετοιμόγεννη.

Μαζί τους έμεναν και η μάνα του και η πεθερά του και δυο υπηρέτριες που βοηθούσαν στις δουλειές. Οκτώ θηλυκά, όσο κι αν τα φρόντιζε και τ' αγαπούσε, ήθελε να υπάρχει ένας άντρας ακόμα μέσα στο σπίτι. Μαράζι το είχε να κάνει έναν γιο, όμως αυτό προς ώρα δεν είχε συμβεί και φοβόταν ότι μπορεί και να μη γινόταν.

Έτσι, ο μόνος που του απόμενε ήταν ο θεός Λευτέρης, γι' αυτό τον καλούσε και τον ξανακαλούσε να έρθει να μείνει μαζί τους. Λαχταρούσε να έχει ένα ακόμα αρσενικό στο πλάι του, να μπορεί να πει μια αντρίκια κουβέντα, να νιώθει μια επιπλέον ανδρική παρουσία, σαν να είχε πάλι τον πατέρα του κοντά του.

Είδε τώρα στα ανοιχτά το καΐκι να αχνοφαίνεται και χάρηκε. Η αναμονή του έπαιρνε τέλος. Σε δεκαπέντε λεπτά το πολύ θα είχε αράξει στον μόλο. Το παρατήρησε για λίγο καθώς πλησίαζε, με το πανί ανοιγμένο και φορτωμένο ανθρώπους καιπραμάτειες.

Έβαλε τα χέρια στις τσέπες του παλτού του κι άρχισε να βηματίζει αργά κατά μήκος της προκυμαίας, ανάμεσα στον κόσμο, στις βαλίτσες και στους αχθοφόρους. Ήταν σίγουρος πως αυτή τη φορά ο μπάρμπαρς του θα ήταν μέσα στο πλεούμενο. Τον έβλεπε ήδη να κάθεται πλάι του στη μεγάλη σάλα

του σπιτιού του, να συζητούν απολαμβάνοντας το πούρο τους, κι ο θεός να πετάει κάθε τόσο κάποιο από τα συνηθισμένα του αστεία που τον έκαναν να γελά. Μετά να πίνουν τα ουζάκια τους, να τρώνε τους εκλεκτούς μεζέδες που είχαν ετοιμάσει η μάνα του και η πεθερά του πριν καθίσουν στο τραπέζι για τον λαγό στιφάδο, αδυναμία του θείου Λευτέρη. Του άρεσαν τα πικάντικα και τα εκλεκτά φαγητά και εκείνος είχε φροντίσει να υπάρχουν τα πάντα στο σπίτι του.

Έφτασε το καϊκι κι έδεσε.

Ο Λουκής προσπάθησε να διακρίνει ανάμεσα στους επιβάτες τον θείο του, δεν τον είδε όμως. Τους κοίταζε έναν έναν καθώς έβγαιναν. Δεν ήταν τελικά και πολλοί. Σύντομα κατάλαβε πως δεν βρισκόταν ανάμεσά τους και απογοητεύτηκε. Άδικα είχε κουβαληθεί στο λιμάνι.

Ίσως έρθει αύριο με το караβάκι. Ήταν η πρώτη του σκέψη.

Μπορεί να του έτυχε κάτι και το ανέβαλε. Ήταν η επόμενη, όμως αμέσως μετά χτύπησε ένα δυνατό καμπανάκι μέσα του και τον ξύπνησε.

Ε λοιπόν να δεις που εξ αρχής δεν είχε σκοπό να έρθει. Το άφησε να εννοηθεί για να μη με πικράνει κι εγώ χαμπάρι δεν πήρα. Γέλασε τώρα αντιλαμβανόμενος την πικρή αλήθεια. *Αφού τον ξέρω τον μπάρμπα μου, τι θέλω και τον καλώ; Δεν τα μπορεί ο άνθρωπος τα ταξίδια. Συνέχεια το λέει, χρόνια τώρα. Αχ, βρε μπάρμπα, δεν το είπες ξεκάθαρα να το καταλάβω, να γλιτώσουμε και οι δυο τα λόγια και τη φασαρία.*

Ο Λουκής κατάπιε με ένα μειδίαμα την απογοήτευσή του και αποφάσισε να φύγει. Τέτοια ώρα πια δεν θα πήγαινε στο μαγαζί, θα είχε κλείσει. Θα επέστρεφε σπίτι του, να απολαύσει μονάχος του τους μεζέδες και τα φαγητά που είχαν ετοιμάσει για τον θείο οι γυναίκες. Ήταν κι αυτό μια παρηγοριά.

Όμως πριν προλάβει να απομακρυνθεί, το βλέμμα του έπεσε στον τελευταίο επιβάτη που ετοιμαζόταν να αποβιβαστεί από το καϊκι. Ήταν ένας γέροντας όμοιος με καλόγερο. Στηριζόταν σ' ένα ξύλο σαν ραβδί ίσο με το μπόι του και έσερνε πίσω του έναν μπόγο. Η όψη του ήταν ξεχωριστή κι αυτό τον έκανε να τον παρατηρήσει λίγο πιο σχολαστικά. Μικρόσωμος, ξερακιανός, με λευκά μαλλιά πιασμένα πίσω κι έναν πλεκτό μαύρο σκούφο

κατεβασμένο ως τ' αφτιά.

Η γενειάδα του, κάτασπρη, έφτανε ως το στέρνο και το πρόσωπό του σκαμμένο από βαθιές ρυτίδες. Η ράχη του κυρτωμένη, λες και είχε φορτωθεί με ένα αόρατο βάρος. Το ράσο του ένα ξεθωριασμένο μαύρο και τόσο φαρδύ, που για να μη σέρνεται και το πατά, το είχε δεμένο σφιχτά στη μέση του με ένα σκοινί.

Ένιωσε ξαφνικά δέος. Ο γέροντας θύμιζε βιβλική μορφή, σαν να είχε ξεπηδήσει τώρα δα μέσα από τις σελίδες της Παλαιάς Διαθήκης.

Τον είδε που πέταξε στην προκυμαία τον μπόγο του, μετά το ραβδί του, κι ύστερα σήκωσε το ράσο κι ετοιμάστηκε να πηδήσει έξω από το καΐκι. Ξαφνικά δίστασε, σαν να φοβήθηκε πως θα πέσει και πιάστηκε από κάτιπραμάτειες που περίμεναν κι αυτές να ξεφορτωθούν.

Ένας ναύτης από μέσα έτρεξε να τον βοηθήσει και ο Λουκής πλησίασε αυθόρμητα και του άπλωσε το χέρι για να στηριχτεί.

«Έλα, γέροντα, βαστήξου από εμένα».

Εκείνος πιάστηκε γερά αποδεχόμενος τη βοήθεια. Πατώντας στην προβλήτα, ισορρόπησε με δυσκολία.

Ο Λουκής τον συγκράτησε. «Είσαι εντάξει, γέροντα;» τον ρώτησε με ενδιαφέρον.

«Ναι», είπε εκείνος κατανεύοντας συγχρόνως.

Ο Λουκής σήκωσε από χάμω το ραβδί του και του το έδωσε να στηριχτεί.

«Σ' ευχαριστώ, παλικάρι μου. Την ευχή μου να έχεις», είπε και η φωνή του ακούστηκε βραχνή και σιγανή, σαν να ερχόταν από τα βάθη της ύπαρξής του.

«Χρειάζεσαι κάποια άλλη βοήθεια;» τον ρώτησε με προφανή τη διάθεση να εξυπηρετήσει αυτόν τον ηλικιωμένο και ταλαίπωρο μοναχό.

Εκείνος τον κοίταξε για λίγο με βλέμμα ευθύ, σαν να του άρεσε αυτό που άκουσε. «Φέρε κοντά τον μπόγο μου, αγόρι μου, κι έχει κοπεί η μέση μου».

Ο Λουκής υπάκουσε πρόθυμα. Όταν τον σήκωσε, κατάλαβε ότι ο μπόγος δεν ζύγιζε ούτε πέντε κιλά, όμως ο ηλικιωμένος προφανώς δυσκολευόταν να τον μεταφέρει.

«Προς τα πού πηγαίνεις, γέροντα; Αν θέλεις, μπορώ να

σ' τον μεταφέρω εγώ όπου μου πεις», προσφέρθηκε ευγενικά.

Εκείνος τον κοίταξε πάλι με το γέρικο βλέμμα του, μα δεν απάντησε. Ήταν σαν να χάθηκε για λίγο κάπου αλλού και ο Λουκής υπέθεσε πως μάλλον δεν τον άκουσε. Ετοιμάστηκε να ξαναρωτήσει και τότε τον είδε να ψαχουλεύει μέσα στην τσέπη του ράσου του, να βγάζει ένα μικρό πάνινο σακουλάκι και να το κρατά μέσα στη χούφτα του.

«Πάρε τούτο, παιδί μου. Είναι λιβάνι από το Όρος. Είναι αγιασμένο. Δώσε το στην κυρά σου να θυμιάσει το σπίτι σας. Χαρές θα έχετε, σύντομα, και θα είναι μεγάλες».

«Αλήθεια το λες, γέροντα;» έκανε ο Λουκής, που σκέφτηκε αμέσως τη γέννηση του παιδιού του, αναζωπυρώνοντας την κρυφή ελπίδα του για τον ερχομό ενός γιου.

«Αλήθεια. Θα γίνει κάτι που καρτεράς πολύ καιρό και θα πάρεις μεγάλη χαρά. Μετά θα έρθουν κι άλλα, κι άλλα... Εσύ μείνε στις χαρές», του είπε κάπως αινιγματικά.

Ο Λουκής τον κοίταξε περίεργα. Ο γέροντας έμοιαζε να προσπαθεί να του πει κάτι, αλλά απέφευγε να μιλήσει ξεκάθαρα. Έτσι συνέχισε την κουβέντα μαζί του μήπως καταλάβει κάτι περισσότερο.

«Σ' ευχαριστώ πολύ. Θα εκτιμήσει ιδιαίτερα το δώρο σου η γυναίκα μου. Είναι θεοσεβούμενη κοπέλα η Ανθή μου, ανάβει το καντήλι και θυμιάζει κάθε μέρα τα εικονίσματα και όλο μας το σπίτι. Κι ακόμα πιότερο, από τότε που περιμένει πάλι παιδί».

«Ευλογημένη να είναι κι αυτή και το μωρό που θα έρθει».

«Σ' ευχαριστώ».

«Έχεις άλλα παιδιά;»

«Τρία, κι όλα θυγατέρες. Ωρα είναι να κάνω κι ένα αγόρι. Δεν ξέρεις, γέροντα, πόσο το περιμένω. Όταν είπες προηγουμένως πως θα γίνει κάτι που καρτερώ, εκεί πέταξε ο νους μου. Προσεύχομαι να είναι γιος ετούτη τη φορά».

«Θα είναι», του είπε εκείνος ήρεμα.

«Μακάρι! Αλλά πολύ φοβάμαι μην είναι κι αυτό κορίτσι. Όχι πως δεν θα

το αγαπώ, αλλά να, το νιώθω σαν υποχρέωση να κάνω κι ένα αρσενικό παιδί».

«Αγόρι θα είναι», επανέλαβε εκείνος το ίδιο ήρεμα.

«Το λες με μια σιγουριά! Όμως στην πραγματικότητα κανείς μας δεν ξέρει. Πάντως σ' ευχαριστώ, μου δίνεις κουράγιο. Θέλω πολύ ένα αγοράκι. Να συνεχίσει το όνομα της φαμίλιας μου, να συνεχίσει και την οικογενειακή παράδοση. Θα τον κάνω έμπορο, όπως ήταν ο πατέρας μου και τώρα εγώ».

«Ας γίνει ό,τι ποθεί η ψυχή του».

«Γιατί το λες έτσι; Τα αγόρια οφείλουν να συνεχίζουν την οικογενειακή επιχείρηση, να συνεχίζουν και το όνομα. Τα κορίτσια παντρεύονται, ακολουθούν τον άντρα τους, φεύγουν».

«Και τα αγόρια φεύγουν». Έκανε μια παύση και κοίταξε το κενό. Φαινόταν πως κάτι συλλογιζόταν, θαρρείς κι έβλεπε κάτι που ο Λουκής δεν μπορούσε να δει. «Βαρύ πεπρωμένο θα έχει αυτό το αγόρι. Δύσκολη ζωή... δοκιμασίες... βάσανα... απώλειες... πίκρες... θα έχει όμως την ευλογία», ψιθύρισε σαν να το έλεγε περισσότερο στον εαυτό του.

«Γέροντα, τι εννοείς;» σάστισε ο Λουκής με τα λόγια του.

«Να του δώσεις το όνομα του αγίου που θα γιορτάζει την ημέρα που θα γεννηθεί», συνέχισε εκείνος σαν να μην είχε ακούσει τι τον ρώτησε.

«Μα, γέροντα, πώς να το κάνω αυτό; Αμαρτία μεγάλη να μην πω το όνομα του πατέρα μου. Δαμιανό θα τον βγάλω. Αυτό είναι το σωστό και το πρέπον. Ειδιάλλως θα τρίξουν τα κόκαλα του μακαρίτη... και με το δίκιο του», αντέδρασε.

«Κάμε όπως νομίζεις. Όποιο όνομα και να του δώσεις, κάποια στιγμή θα αλλάξει. Με άλλο όνομα θα τον μάθει ο κόσμος και με αυτό θα τον φωνάζουν όλοι».

«Δεν σε καταλαβαίνω. Μπερδεμένα μου τα λες. Κάνεις σαν να γνωρίζεις κάτι από τα μελλούμενα που εγώ αγνοώ. Πώς γίνεται όμως; Πώς μπορείς να ξέρεις τέτοια πράγματα;» απόρησε.

«Μόνο ο Θεός ξέρει, παιδί μου, μόνο Αυτός», απάντησε το ίδιο αινιγματικά, έκανε τον σταυρό του και κάθισε πάνω στον μπόγο του. Του

έριξε μια τελευταία ματιά γεμάτη καλοσύνη. Ύστερα έφερε το μεγάλο ραβδί του ανάμεσα στα πόδια του και στηρίχτηκε μένοντας με τα μάτια κλειστά, σαν να προσευχόταν.

Ο Λουκής τον κοίταξε για λίγο μην ξέροντας τι να υποθέσει. Δεν ήθελε να συνεχίσει άλλο αυτή την κουβέντα, δεν είχε νόημα. Έτσι αποφάσισε να τον αφήσει στην ησυχία του και στον πνευματικό κόσμο που είχε βυθιστεί. Τον είχε θορυβήσει ο τρόπος του και του ήταν δύσκολο να ερμηνεύσει τα λόγια του.

Αυτός ο μοναχός είχε κάτι ανεξήγητο, που δεν μπορούσε να το προσδιορίσει. Η όψη του έλαμπε από ένα διάφανο φως, που από τη μια τον συγκινούσε κι από την άλλη τον αναστάτωνε. Όση ώρα κουβέντιαζαν, κοιτούσε το κενό και μιλούσε στον αέρα, σαν να ήταν κάποιος ακόμα παρών εκεί μαζί τους, που εκείνος δεν μπορούσε να δει. Κι αυτά που είχε πει... Στην αρχή, όταν του είπε πως το μωρό θα ήταν αγόρι, χάρηκε, όμως τα υπόλοιπα δεν ακούστηκαν και τόσο παρήγορα.

Ο Λουκής τον ευχαρίστησε ξανά για το λιβάνι και τον ρώτησε αν χρειάζεται κάτι ακόμα, όμως ο γέροντας ήταν σαφές πως δεν τον άκουγε πια. Έτσι τον άφησε να συνεχίσει την προσευχή του κι έφυγε.

Ήταν μπερδεμένος και προβληματισμένος.

Καθώς επέστρεφε σπίτι του, ξανάφερε στο μυαλό του όσα είχαν ειπωθεί. Τον είχαν επηρεάσει τα λόγια αυτού του ανθρώπου. Υπήρχε άραγε λόγος να δώσει βάση; Ήταν σωστό να πιστέψει σε πεπρωμένα και προφητείες; Μήπως ήταν μονάχα ασυνάρτητα λόγια ενός γέροντα παραζαλισμένου από ένα μακρύ και κουραστικό ταξίδι;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Το ίδιο βράδυ

Ο Λουκής ξύπνησε απότομα. Κάπου από μέσα ακούγονταν αγκομαχητά και φωνές. Η γυναίκα του έλειπε από το κρεβάτι.

«Ανθή; Πού είσαι, Ανθούλα μου; Ήρθε η ώρα;» φώναξε σαν να ένιωθε πως η γυναίκα του γεννούσε. Ανασηκώθηκε ταραγμένος. Άναψε πλάι του το κερί και κοίταξε το δωμάτιο. Κανείς. Έριξε μια ρόμπα επάνω του, άρπαξε και το κερί και βγήκε σέρνοντας τις παντόφλες του να δει τι είχε συμβεί.

Στον διάδρομο έπεσε πάνω στη Βάγια, τη μεγαλύτερη από τις δυο υπηρέτριες που είχαν στο σπίτι. Την είδε αναψοκοκκινισμένη με μια λεκάνη στα χέρια και κάτι πετσέτες παραμάσχαλα.

Η μεσόκοπη γυναίκα κοντοστάθηκε μόλις τον είδε.

«Τι τρέχει, Βάγια;» τη ρώτησε.

«Γεννάει η κυρά, αφέντη», απάντησε φουριόζα.

«Και γιατί δεν με ξύπνησε κανείς;»

«Τώρα θα ερχόμουν, αφέντη μου, αλλά έπρεπε να φροντίσουμε πρώτα εκείνη κι όλα τα απαραίτητα για τη γέννα. Το μωρό έρχεται γρήγορα, σε λίγο θα έχει γεννήσει. Η Σκεύω έφυγε να φωνάξει την κυρα-Σμαρώ τη μαμή, αλλά αν αργήσει, δεν θα προλάβει».

«Είναι καλά η γυναίκα μου;» ρώτησε εκείνος ανήσυχος.

«Καλά είναι, αφέντη. Ξέρει από γέννες η κυρά μας, τρεις έχει κάνει. Μια χαρά θα τα καταφέρει και τώρα».

«Η μάνα μου, η πεθερά μου, πού είναι;»

«Η κυρα-Δέσποινα πλάι στην κόρη της, η μητέρα σας στα κορίτσια. Ξύπνησαν από τις φωνές και τη φασαρία κλαίγοντας. Πήγε κοντά τους μπας και τις ηρεμήσει και ξανακοιμηθούν».

«Καλά. Σύρε πες στη Σκεύω να μου φτιάξει έναν καφέ. Στη μεγάλη τη σάλα να τον φέρει».

«Μα σου είπα, αφέντη, πήγε να φωνάξει τη μαμή. Να αφήσω τα πράγματα στην κάμαρη της κυράς και θα τρέξω να σ' τον φτιάξω εγώ».

«Ναι ο αφηρημένος, το ξέχασα, ξέχνα, Βάγια, τον καφέ. Πήγαινε καλύτερα να καθίσεις κι εσύ κοντά της, εκείνη σε χρειάζεται περισσότερο. Μην την αφήσετε στιγμή μονάχη της, άκουσες;» είπε και χωρίς άλλα λόγια γύρισε στην κάμαρή του να ντυθεί.

Ξενύχτι θα είχε απόψε και χτυποκάρδια, θα ήταν όμως για καλό. Σε λίγο θα γεννιόταν το τέταρτο παιδί του. Κι αν ήταν γιος αυτή τη φορά, ήθελε να τον υποδεχτεί με την καλή του φορεσιά, στο πιο λαμπρό δωμάτιο του σπιτιού, όπως άρμοζε στον διάδοχο και συνεχιστή του ονόματος και της φαρμιλίας του.

Θα ήταν όμως αγόρι ή άδικα ξεσηκωνόταν πάλι;

«Αγόρι θα είναι».

Η φωνή του γέροντα μοναχού ήχησε ξαφνικά στα αφτιά του, λες και βρισκόταν πλάι του. Έκανε τον σταυρό του.

«Αμήν, γέροντα». Ευχήθηκε να βγουν τα λόγια του αληθινά.

Όταν ετοιμάστηκε, κατέβηκε στη μεγάλη σάλα και στάθηκε μπροστά στο τζάκι. Η θράκα δεν είχε σβήσει ακόμα. Έριξε δυο κούτσουρα να φουντώσει πάλι για να ζεστάνει ο χώρος. Είχε μια περίεργη ψύχρα στο δωμάτιο, παρόλο που η φωτιά έκαιγε ώρες.

Κοίταξε το ρολόι στον τοίχο, πλησίαζαν μεσάνυχτα.

Μια κραυγή πόνου από το δωμάτιο που γεννούσε η Ανθή του έσκισε τα σωθικά. Ύστερα ακολούθησε μια πιο δυνατή. Και μια ακόμα. Τα είχε ξαναζήσει στις προηγούμενες γέννες, ήξερε πάνω κάτω τι γινόταν, όμως πάντα θα ανησυχούσε και θα νοιαζόταν για εκείνη που κοιλοπονούσε τούτες τις ώρες. Την αγαπούσε πολύ τη γυναίκα του, υπέφερε κι αυτός μαζί της κάθε φορά που άκουγε μια νέα κραυγή οδύνης.

Βάστα, αγάπη μου, κουράγιο, ψυχή μου, και σε λίγο θα έχουμε και τούτο το μωρό στην αγκαλιά μας. Κάτι μου λέει πως αυτή τη φορά θα γεννήσεις τον γιο μας και θα με κάνεις διπλά υπερήφανο.

Μπήκε ξαφνικά κάποιος και διέκοψε τις σκέψεις του. Γύρισε και είδε τη Σκεύω με έναν δίσκο στο χέρι. Του έφερνε τον καφέ.

«Ήρθε η μαμή;» ήταν το πρώτο που τη ρώτησε γεμάτος αγωνία.

«Ναι, άρον άρον την έφερα. Δίπλα στην κυρά μας είναι τώρα», απάντησε η γυναίκα καθώς άφηνε πλάι του τον δίσκο. «Θέλετε κάτι άλλο, κύριε;» ρώτησε.

«Όχι, πήγαινε».

Πήρε στα χέρια του τον καφέ και τον ήπие με δυο γουλιές. Όμως τι να του κάνει ένα τόσο δα φλιτζανάκι; Αμέσως σώθηκε. Σε λίγο ζήτησε και δεύτερο. Με δυο γουλιές τον ήπие κι αυτόν από τη φούρια του, λες και βιαζόταν να προλάβει. Όμως τι να προλάβει; Το μόνο που είχε να κάνει εκείνος ήταν να περιμένει. Και ήξερε, αυτή η αναμονή μπορούσε να κρατήσει ώρες.

Πήγε πάλι ως το τζάκι και ανακάτωσε τη φωτιά. Μετά βάδισε ως το παράθυρο και στάθηκε μπροστά στο τζάμι, παραμέρισε την κουρτίνα και κοίταξε έξω. Ο δρόμος έρημος. Ο ουρανός βαρύς, το φεγγάρι θαμπό, ίσα που φαινόταν. Και ο αέρας να φυσά σαν δαιμονισμένος, να γονατίζει τα κλαδιά των δέντρων ως τη γη, λες και τα έβαζε να προσκυνήσουν.

Και άξαφνα, μια απαλή ευωδιά έφτασε στη μύτη του και τον τύλιξε. Γύρισε πίσω του να δει μήπως είχε μπει κάποιος, όμως δεν υπήρχε κανείς. Οσφράνθηκε προσεκτικά για να καταλάβει από πού ερχόταν. Έκανε κάμποσα διερευνητικά βήματα ακολουθώντας τη μυρωδιά κι αυτή τον οδήγησε έξω από τη σάλα, στο χολ και μετά τον έφερε ως το εικονοστάσι. Και τότε είδε να καπνίζει μπροστά στα εικονίσματα το μεταλλικό θυμιατό με το οποίο λιβάνιζε η Ανθή. Λιβάνι ήταν αυτό που ευωδίαζε τόσο όμορφα, όμως τόσο ιδιαίτερη μυρωδιά δεν είχε ξαναμυρίσει ποτέ.

Πλησίασε κοντά και πήρε το θυμιατό στα χέρια του. Τότε πρόσεξε ότι πάνω στο βελούδινο τραπεζομάντιλο όπου ήταν το καντήλι και τα καρβουνάκια υπήρχε ανοιγμένο το πάνινο σακουλάκι που του είχε δώσει το μεσημέρι ο γέροντας. Αναρωτήθηκε ξαφνικά ποιος μπορεί να το είχε ανάψει. Δεν είχε απάντηση. Άφησε πάλι το θυμιατό στο τραπέζι να λιβανίζει τα εικονίσματα κι έφυγε σκεφτικός, με την υπέροχη οσμή να τον ακολουθεί σε κάθε του βήμα.

Μπήκε στην κουζίνα. Η Σκεύω ήταν πάνω από τη φωτιά κοιτώντας μια

κατσαρόλα με νερό κι έδειχνε πιεσμένη, σαν να βιαζόταν να βράσει το νερό μια ώρα αρχύτερα.

«Ποιος άναψε το θυμιατό;» τη ρώτησε.

«Ποιο θυμιατό, κύριε;»

«Δεν σου μυρίζει λιβάνι εσένα; Ευωδιάζει όλο το σπίτι».

«Ναι, τώρα που το λέτε...» είπε δείχνοντας πως μόλις το είχε αντιληφθεί.

«Άρα δεν το άναψες εσύ», είπε μεταφράζοντας το ύφος της.

«Όχι, όχι. Πού να προλάβω. Μου ζήτησαν κι άλλο νερό και το αναθεματισμένο αργεί να βράσει».

«Μήπως το άναψε η μάνα μου;»

«Η κυρία Μαρίκα είναι διαρκώς στα κορίτσια».

«Μπορεί τότε η πεθερά μου;»

«Αποκλείεται. Δεν έχει βγει καθόλου από την κάμαρα της κυράς», είπε η γυναίκα και δίχως άλλη κουβέντα, άρπαξε την κατσαρόλα κι έφυγε προς τον επάνω όροφο.

Ο Λουκής έμεινε να αναρωτιέται.

Και το θυμίαμα να μη σταματά να μοσχοβολά, λες και κάποιος διαρκώς ανανέωνε το λιβάνι.

Είδε ξαφνικά τη Βάγια να μπαίνει στην κουζίνα. Έδειχνε χαρούμενη.

«Βάγια, εσύ άναψες το θυμιατό;»

«Όχι, αφέντη μου. Πού να προλάβω η δόλια;»

«Μα αν δεν το άναψες ούτε εσύ;... Τότε ποιος; Δεν μπορεί να άναψε από μόνο του!» αναρωτήθηκε φωναχτά νιώθοντας μπερδεμένος.

«Αχ, αφέντη μου, άσε τώρα το θυμιατό και σύρε ως τη μεγάλη σάλα που είναι η κυρα-Σμαρώ. Σου έφερε να δεις τον γιο σου! Τον κανακάρη σου! Αγόρι έκανε αυτή τη φορά η κυρά μας. Ένα πανέμορφο μωρό, και θαρρώ πως σου μοιάζει κιόλας ο λεβέντης μας».

«Γέννησε η Ανθούλα μου;»

«Μα τι σου λέω τόση ώρα;»

«Κι έκαμε αγόρι;»

«Να ένας αγόραρος, αφέντη μου. Πάνω από τέσσερα κιλά».

«Και η γυναίκα μου; Είναι καλά η Ανθούλα μου;»

«Μια χαρά. Καθόλου δεν την κούρασε το μωράκι μας. Πιο ευτυχισμένη από ποτέ είναι, αφέντη μου», του χαμογέλασε πλατιά.

Και με τούτα τα λόγια ο Λουκής ξέχασε οτιδήποτε άλλο και έτρεξε στη μεγάλη σάλα να δει τον γιο του. Με την καρδιά να βροντοχτυπά στάθηκε στο άνοιγμα της πόρτας σαν μαγεμένος. Η μαμή κρατούσε στην αγκαλιά της ένα μωρό φασκιωμένο με λευκά πανιά και χαμογελούσε ολόκληρη. Πλησίασε και κοίταξε το προσωπάκι του από κοντά. Σαν άγγελος του φάνηκε. Άπλωσε τα χέρια του και τον πήρε στην αγκαλιά του. Αισθανόταν τόσο περήφανος και χαρούμενος, όμοια χαρά δεν είχε ξανανιώσει.

«Πώς είναι η γυναίκα μου, κυρα-Σμαρώ;»

«Μια χαρά, κυρ Λουκή μου. Τώρα την ετοιμάζουμε, θα σε φωνάξω σε λίγο να ανέβεις να τη δεις. Λάμπει από χαρά για τον γιο που έκανε».

«Σε ευχαριστώ, Θεέ μου», είπε ο Λουκής και κοίταξε πάλι τον γιο του. Δεν πίστευε ότι κρατούσε στα χέρια του τον μοναχογιό του, τη συνέχεια της φαμίλιας του και του ονόματός του.

«Έλα, κυρ Λουκή, δώσε τον τώρα να τον πάω στη μάνα του. Σε λίγο θα σε φωνάξω να τη δεις κι αυτή», του είπε η μαμή και εκείνος άφησε όσο πιο ήρεμα μπορούσε τον γιο του στην αγκαλιά της. Την είδε μετά να φεύγει προς τη σκάλα με το μωρό και έμεινε να τους κοιτά με ένα τεράστιο χαμόγελο.

Και τότε κάτι ακόμα σίμωσε στο μυαλό του. Μια φράση από τα λόγια του γέροντα: *«Να του δώσεις το όνομα του αγίου που θα γιορτάζει την ημέρα που θα γεννηθεί».*

Η μέρα που ξημέρωνε ήταν η 8^η Νοεμβρίου, των Ταξιαρχών. Η γιορτή των Αρχαγγέλων Μιχαήλ και Γαβριήλ.

Δυο αρχάγγελοι ανοίγουν τις φτερούγες τους πάνω από τον γιο μου. Ίσως μου ζητούν να του δώσω το όνομά τους, όπως είπε ο γέροντας. Πώς να προδώσω όμως τον πατέρα μου, αυτόν που μ' έφερε στον κόσμο και μ' έκανε άνθρωπο; Συγχωρέστε με, Αρχάγγελοί μου, τον ταπεινό. Την ευλογία σας ζητώ για το σπλάχνο μου που μόλις ήρθε στον κόσμο. Σκεπάστε το με αγάπη και φωτίστε την ψυχή του, να γίνει ένας καλός και τίμιος άνθρωπος. Να έχει καλή τύχη. Κι εγώ δίνω όρκο να ταξιδέψω την επόμενη κιόλας εβδομάδα ως

τον Μανταμάδο στη Λέσβο, να προσκυνήσω γονατιστός τη θαυματουργή σου εικόνα, Ταξιάρχη μου, και ν' ανάψω μια τεράστια λαμπάδα στη χάρη σου. Την ευλογία σου, Αρχάγγελε.

Και απρόσμενα ένιωσε τη μυρωδιά από το λιβάνι να δυναμώνει και να πλημμυρίζει όλο το σπίτι, σαν να άναβε θυμίαμα μέσα σε όλα τα δωμάτια. Το λιβάνι από το Άγιο Όρος που του χάρισε ο περίεργος μοναχός έφτασε τώρα και τον τύλιξε ολόκληρο. Τον γέμισε με μια ασυνήθιστη ηρεμία και γαλήνη. Τον πότισε με αγάπη, φτάνοντας ως τα τρίςβαθα της ψυχής του.

Τι είναι πάλι ετούτο;

Έκανε τον σταυρό του. Και τότε η μορφή του μοναχού πέρασε αστραπή μπροστά από τα μάτια του και χάθηκε.

Ποιος ήσουν, γέροντα; Ούτε το όνομά σου δεν ρώτησα ή μήπως μου το είπες με τον τρόπο σου κι εγώ ο αμαρτωλός δεν το κατάλαβα;

Το σκίτσο αυτό νομίζω ότι τον απεικονίζει με μόνο γνώμονα τα πολύ μεγάλα αφτιά που όντως είχε. Είναι ζωγραφισμένο με μολύβι από άγνωστο ζωγράφο και κατόπιν φωτογραφισμένο. Η αλήθεια είναι ότι δεν γνωρίζω αν έχει αποδώσει πιστά τη μορφή του. Πιθανότατα να υπάρχουν υπερβολές ή αστοχίες, είναι όμως το μόνο που βρήκα και σκέφτηκα να το εντάξω στα στοιχεία μου διατηρώντας και μια επιφύλαξη.

βασκανία και τις αρρώστιες. Βρήκα κι άλλες σελίδες με οδηγίες και προσευχές, αλλά τις παρέλειψα. Ήταν όλο μουτζούρες. Τα γράμματα δεν γνωρίζω αν είναι δικά του αφού κανένα από τα γραπτά του δεν σώθηκε. Υπάρχει περίπτωση να υπαγόρευε την ευχή σε κάποιον άλλον, και το λέω αυτό επειδή υπάρχουν αρκετά ορθογραφικά λάθη που εκείνος δεν θα έκανε. Ωστόσο, ο γραφικός χαρακτήρας δεν μοιάζει με κανενός από αυτούς που γνωρίζω. Το χειρόγραφο είναι ταλαιπωρημένο, το χαρτί σε ένα σημείο είναι σκισμένο, όμως είναι ευανάγνωστο.

Ευχαριστίες

Για να γραφτεί αυτό το βιβλίο, πέρα από όσα γνώριζα εγώ από παλιά, χρειάστηκε μια επιπλέον έρευνα που δεν μπορούσε να αντικαταστήσει κανένα ίντερνετ, έπρεπε να γίνει διά ζώσης. Επιστράτευσα λοιπόν δικούς μου ανθρώπους να βρουν πληροφορίες από το χωριό, ψάξαμε σε παλιές σημειώσεις, σε κάθε λογής χαρτιά που αφορούσαν την οικογένεια, ξεσκονίσαμε παλιά άλμπουμ με φωτογραφίες, επιστολές, ημερολόγια για να μαζέψουμε ό,τι υπάρχει που αφορούσε όχι μόνο τον Κήρυκα, αλλά και τις συνθήκες που επικρατούσαν στην Ερεσό εκείνα τα χρόνια.

Θέλω λοιπόν να ευχαριστήσω τις ξαδέλφες μου, Δήμητρα Λυκουρέζου, Δόξα Μιχάλα και Αντιόπη Φραντζή, για την πολύτιμη βοήθειά τους στη συλλογή των στοιχείων αυτών. Το έγγραφο με το Ανεμοπύρωμα, το σκίτσο του Κήρυκα, τα γραπτά της θείας Νίκης που μου αποκάλυψαν σημαντικές πληροφορίες για εκείνον και τον τρόπο που ζούσε, παλιές φωτογραφίες από το πατρικό μας σπίτι και πολλά ακόμα μικρά αλλά σημαντικά στοιχεία ήταν χάρη στη δική τους βοήθεια.

Θέλω επίσης να ευχαριστήσω τον κύριο Κωσταντίνο Ν. Χαραλαμπίδη που μου χάρισε το βιβλίο του *Μια ιστορία. Μια ζωή. Ένα ταξίδι*, από το οποίο άντλησα κάποιες πληροφορίες για τις συνθήκες που επικρατούσαν στην Ερεσό κατά την περίοδο της Κατοχής το 1941.